

FCG.

Finnish
Consulting
Group

Mäntän tehtaan osayleiskaava

VASTINERAPORTTI KAAVALUONNOKSESTA SAATUUN
PALAUTTEESEEN

Mänttä-Vilppulan kaupunki

Sisällys

Mäntän tehtaan osayleiskaava	3
1 Lausunnot	3
1.1 Pirkanmaan ELY-keskus	3
1.2 Pirkanmaan liitto	14
1.3 Pirkanmaan maakuntamuseo	17
1.4 Tukes	21
1.5 Pirkanmaan pelastuslaitos	22
1.6 Jätehuoltolautakunta	22
1.7 Keurusselän ympäristön- ja terveysuojelutoimisto	22
1.8 Fingrid.....	26
2 Mielenpitoet	27
2.1 Metsä Tissue Oyj ja Mäntän Energia Oy	27

Mäntän tehtaan osayleiskaava

1 Lausunnot

1.1 Pirkanmaan ELY-keskus

Lausunto	Kaavoittajan vastine
<p>Kulttuuriympäristö</p> <p>Suunnittelualueelle sijoittuu osittain valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueelle (RKY 2009, Mäntän tehtaat ja yhdyskunta). RKY-alueen ydinosa, Mäntän tehdas, sijoittuu kokonaisuudessaan kaava-alueen sisäpuolelle. Lisäksi Mäntän tehdasalueen rakennusinventoinnissa 2021 (Mänttä-Vilppulan kaupunki/Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus/Tarja Antikainen 2021) esille on nostettu arvokohteina entinen spriitehdas, höyryvoimalaitos ja sen tiilirakenteinen piippu, vesivoimalaitos, valkaisimon laajennus, sellutehtaan keittämö ja paperitehtaan vanhin osa. ELY-keskus on osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta antamassaan lausunnossa nostanut esille tarpeen tehtaan ja sen piipun sisällyttämiseen osayleiskaavarajaukseen sekä niiden ja muiden kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden huomioimisen osayleiskaavan merkinnöissä.</p> <p>Osayleiskaavaluonnoksessa tehtaanalue on sisällytetty</p>	<p><i>Mäntän tehtaan osayleiskaavassa osoitetaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet kaavamerkinnällä ”kulttuurihistoriallisesti merkittävä rakennus tai rakennusryhmä”. Merkintätapa ja merkintään sisältyvä kaavamääräys vastaa Mänttä-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavassa käytettyä merkintätapaa ja määräystä. Keskustaajaman OYK:ssa sen alueella olevat RKY-alueisiin kuuluvat kohteet on osoitettu tällä merkinällä.</i></p> <p><i>Kohteiden suojelusta ja säilyttämisestä päätetään osana asemakaavaprosessia. Mäntän tehtaan osayleiskaavan kaavamääräyksissä ei määrätä kohteiden suojelusta eikä kielletä niiden purkamista. Mäntän tehtaan asemakaavan muutos on vireillä ja piipun, samoin kuin</i></p>

kaavarajaukseen ja kaavan tavoitteena on kaavaselostuksen mukaan ”tarkastella tehtaan ja sen höyryvoimalaitoksen entisen piipun merkitystä osana kaupunkikuvaa ja maisemaa sekä pohtia rakennetun kulttuuriympäristön arvojen huomioimista kaavaratkaisussa”. Mäntän tehdasalueen rakennusinventoinnissa 2021 erittäin merkittäviksi arvetut kohteet on osoitettu yleiskaavassa kaavamerkinnällä:

”Kulttuurihistoriallisesti merkittävä rakennus tai rakennusryhmä. Merkinnällä on osoitettu kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset ja rakennusryhmät, joiden arvojen säilyttäminen tulee olla kaikkien maankäyttöhankkeiden tärkeänä tavoitteena. Kohteiden numerointi viittaa kaavatyön yhteydessä tehtyyn rakennetun kulttuuriympäristön inventointiin.”

Rakennusinventoinnissa erittäin merkittäviksi tunnistettuihin kohteisiin kuuluu myös RKY-alueen ydinosa, Mäntän tehdas. **ELY-keskus näkee hyvänä, että kulttuurihistorialliset kohteet on osoitettu yleiskaavassa. Kaavaselostuksen mukaan kaavamääräyksillä kohteita ei kuitenkaan ole määrätty suojeltaviksi eikä niiden purkamista kielletä.** ELY-keskus on aiemmin todennut, että ”kaavoja varten on laadittava sellaiset tarpeelliset ja riittävän yksityiskohtaiset selvitykset, joiden perusteella on tehtävissä kaava-alueen rakennetun ympäristön arvoja koskevat suojelutoimenpiteet, ts. kaavoihin sisällytettävät suojelumerkinnot ja -määräykset”. Suunnittelualueelle on

muidenkin tehdasalueen rakennusten, suojelusta päätetään asemakaavoituksen yhteydessä (ks. myös Pirkanmaan maakuntamuseon lausunto ja vastine siihen).

Osayleiskaavan kaavaratkaisulla pyritään mahdollistamaan tehdasalueen kehittäminen ja näin myös varmistamaan elävän teollisen kulttuuriperinnön säilyminen alueella.

Lausunnon perusteella kaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia. Kaavan vaikutusten arviointia täydennetään höyryvoimalaitoksen piipun maisemaselvityksen tulosten perusteella, samoin kuin osayleiskaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella.

<p>valmistumassa maisemaselvitys 2023, jossa tarkastellaan erityisesti tehtaan piipun asemaa maisemassa. ELY-keskus ottaa vielä tarkemmin kantaa kaavan merkintöihin kulttuuriympäristön osalta maisemaselvityksen valmistuttua sekä kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnin täydennyttä. ELY-keskus lähtökohtaisesti näkee, että RKY-alueen arvojen suojeleminen tulisi olla sekä yleiskaavan että asemakaavan tavoitteena.</p>	
<p>Vesihuolto</p> <p>Vesihuoltolaki velvoittaa kuntaa kehittämään vesihuoltoa yhdessä vesihuoltoketjuun kuuluvien laitosten kanssa (VhL 5 §). Tätä voidaan toteuttaa kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelmalla, jollaista Mänttä-Vilppulan kaupunki on juuri laatimassa. Kaavaluonnoksessa on merkittynä yhdyskuntateknisen huollon alue (ET), jolla toimii Mäntän Puhdistamo Oy:n jätevedenpuhdistamo. Se käsittelee Metsä Tissue Oyj Mäntän tehtaan jätevedet sekä Mänttä-Vilppulan kaupungin yhdyskuntajätevedet ja siten osaltaan mahdollistaa sekä tehtaan toiminnan, että kaupungin tiiviin yhdyskuntarakenteen. ELY-keskus toteaa, että on tärkeitä arvioida kaavaluonnoksessa puhdistamolle varatun alueen riittävyys ja tarkoituksenmukaisuus useiden vuosikymmenten aikajänteellä joko osana vesihuollonkehittämissuunnittelua tai muutoin yhdessä puhdistamotoimijan kanssa.</p>	<p><i>Mäntän tehtaan osayleiskaavassa varataan vedenpuhdistamolle yhdyskuntateknisen huollon alue, jolla puhdistamon toimintaa mahdollistaan myös kehittämään. Aluerajaus perustuu maanomistukseen. Puhdistamon kiinteistöä on laajennuttu vastikään ja nyt puhdistamoa varten osoitetaan kaavassa laajempi alue kuin mitä Mänttä-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavaa valmisteltaessa sille osoitettiin. Puhdistamon alueelle osoitetaan paikallisesti arvokas luontokohde, joka tukee luonnon monimuotoisuutta.</i></p> <p>Lausunnon perusteella kaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia.</p>

Luontoarvot

Ajantasaisten luontoselvitysten ja vaikutusten arviointien puuttuessa ELY-keskus ei voi ottaa kantaa kaavaehdotuksen luontovaikutuksiin, eikä Mäntänvuoren Natura-alueelle kohdistuvien vaikutusten merkittävyyteen. Kaavaselostuksen mukaan luontoselvitys päivitetään keväällä ja kesällä 2023. **Mäntänvuoren Natura 2000 -alueen osalta kaavan yhteydessä tulee tehdä ns. Natura-arvioinnin tarveharkinta ja tarvittaessa varsinainen Natura 2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointi.** ELY-keskukselta tulee pyytää lausuntoa luontoarvojen huomioimisen riittävydestä viimeistään kaavaehdotusvaiheessa.

Luontoselvitys on päivitetty vuonna 2023 osana alueen asemakaavoituksen valmistelua ja päivitetyn selvityksen tulokset huomioidaan osayleiskaavaehdotuksessa sekä kaavan vaikutusten arvioinnissa.

Päivitetyn luontoselvityksen perusteella kaava-alueella ei ole arvoluokan 1 kohteita (ns. lainsäädännöllä turvatut kohteet) eikä arvoluokan 2 kohteita (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueet). Alueella on arvoluokkiin 3 ja 4 kuuluvia kohteita, jotka ovat paikallisesti arvokkaita ja lisäävät paikallisesti alueen luonnon monimuotoisuutta. Luontoselvityksessä ne suositellaan huomioitavaksi maankäytön suunnittelussa niin, etteivät niiden ominaispiirteet vaarannu. Lisäksi luontoselvityksessä osoitetaan alueelle paikallisesti arvokas lintualue. Luontoselvityksessä arvioidaan, että paikallisesti arvokkaan lintualueen arvot säilyvät, mikäli maankäyttö alueella säilyy nykyisellään. Paikallisesti arvokkaan lintualueen rajausta vastaa pitkälti arvoluokkaan 3 kuuluvan paikallisesti arvokkaan luontokohteen rajausta.

Pirkanmaan ELY-keskuksen antamassa lausunnossa (14.8.2018) Mänttän-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavan 1. kaavaehdotuksessa on todettu

tarpeelliseksi liittää kaavaselostukseen Mäntänvuoren Natura-alueen koskeva luonnonsuojelulain mukainen tarveharkinta. Mänttä-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavan 1. kaavaehdotus kattoi myös Mäntän tehtaan osayleiskaavan alueen. Lausunnossaan (14.8.2018) ELY-keskus edellyttää Natura-arvioinnin tarveharkintaa, koska Natura-alueelle oli kaavassa osoitettu mm. ulkoilureitti ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Natura-arvioinnin tarveharkintaa ei tuolloin edellytetty Mäntän tehtaalle osoitetun T-alueen vuoksi. Mänttä-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavan 1. kaavaehdotuksessa Mäntän tehtaan T-alueen rajaus vastaa Mäntän tehtaan osayleiskaavassa osoitettavan T-alueen rajausta.

Mänttä-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavan 2. kaavaehdotuksessa Mäntän tehtaan alue oli hyväksymiskäsittelyyn asti mukana kaava-alueessa. Tällöin kaavan vaikutusten arvioinnissa on todettu seuraavaa: ”Luonnonsuojelu- ja Natura-alueiden läheisyyteen ei ole osoitettu uutta merkittävää toimintaa, jolloin näille alueille ei kohdistu kielteisiä vaikutuksia. Erillistä Natura-arviointia ei ole nähty tarpeelliseksi, sillä Natura-alueiden välittömään läheisyyteen ei ole osoitettu uutta maankäyttöä.”

	<p><i>Koska nytkään kaavassa ei osoiteta Mäntänvuoren Natura-alueen välittömään läheisyyteen uutta maankäyttöä, Natura-arvioinnin tarveharkintaa ei tehdä.</i></p> <p><i>Kaavasta pyydetään kaavaehdotuksen ollessa nähtävillä lausunto ELY-keskukselta.</i></p> <p><i>Kaavaratkaisussa huomioidaan päivitetyn luontoselvityksen tulokset. Koska kaavassa ei osoiteta Mäntänvuoren Natura-alueen välittömään läheisyyteen uutta maankäyttöä, Natura-arvioinnin tarveharkintaa ei tehdä. Kaavasta pyydetään kaavaehdotuksen ollessa nähtävillä lausunto ELY-keskukselta.</i></p>
<p>Kiertotalous</p> <p>Kaavaluonnoksen tavoitteissa mainitaan kiertotalouden sekä mahdollisen biolaitoksen rakentuminen yleiskaavoitettavalle alueelle. ELY-keskus katsoo, että alueen maankäytön jatkosuunnittelussa tulee edistää kiertotalouden mahdollistumista sekä alueen rakentumisen aikana että sen ollessa käytössä.</p> <p>Maankäytön muutoksen aikana kiertotaloutta voidaan edistää mm. maamassojen kierrätystä kehittämällä laatimalla massatasapainotarkastelu alueelle.</p> <p>ELY-keskus myös katsoo, että biopolttolaitoksen sijoittaminen alueelle tulee ratkaista jo yleiskaavatasolla, jotta sen mahdollisia</p>	<p><i>Kaavaluonnosvaiheessa kaavan tavoitteena on ollut ajantasaistaa suunnittelualueen kaavoitus ja tarkastaa Mäntän tehtaan (Metsä Tissue) maankäyttötavoitteet. Kaavaluonnosta valmisteltaessa keskeisiä kysymyksiä olivat tehtaan maankäyttötavoitteet ja niiden vaikutukset kaupunkikuvaan ja maisemaan sekä rakennetun kulttuuriympäristön suojeluarvojen huomioiminen kaavaratkaisussa. Sisältötavoitteet tarkentuvat kaavatyön edetessä. Kaavaluonnosta valmisteltaessa ei ole tarkasteltu biolaitoksen sijoittamista osayleiskaavan alueelle. Laajan teollisuus-</i></p>

vaikutuksia mm. maankäyttöön, ympäristöön, liikenteeseen sekä lähialueiden palvelurakenteeseen ja asutukseen voidaan arvioida mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Riippuen biopolttolaitoksen tekniikasta sekä polttoaineesta tulee lausunnot rakentuvasta biopolttolaitoksesta pyytää muilta viranomaisilta (mm. Tukes, KemTurvL, Pelastuslaitos).

ja varastoalueen osoittaminen osayleiskaavassa mahdollistaa kuitenkin kiertotalouden kehittämisen alueella.

Kaavaluonnosta valmisteltaessa eikä siitä saadussa palautteessa esitetä kaavan tavoitteisiin lisättävän biopolttolaitoksen sijoittamista kaava-alueelle. Mikäli ko. laitosta tulevaisuudessa suunnitellaan alueelle, sen vaikutuksia tarkastellaan laitoksen luvituksen yhteydessä. Tällöin pyydetään lausunnot myös tarvittavilta tahoilta.

Kaava-alueella sijaitsee Mäntän tehtaan yhteydessä voima-asema, joka koostuu höyry- ja vesivoimalasta sekä muuntamoasemasta. Höyry- ja vesivoimala ovat Mäntän Energia Oy:n omistuksessa. Höyryvoimalassa on kaksi kattilaa, joista toisessa polttoaineena voidaan käyttää turvetta, puuta, puhdistamolietettä, kiinteitä jätteitä ja raskasta polttoöljyä. Toisessa kattilassa käytetään raskasta polttoöljyä polttoaineena. Mäntän Energia Oy:n voimalaitoksella on voimassa oleva ympäristölupa vuodelta 2017. Tuodaan kaavassa osoitetun teollisuus- ja varastoalueen kaavamääräyksessä esille, että alueella on pääkäyttötarkoituksen lisäksi energiantuotantolaitoksia. Täydennetään kaavan vaikutusten arviointia olemassa olevan voimalan osalta sen ympäristöluvan perusteella.

Osayleiskaavan vaikutusten arvioinnissa tuodaan esille, että alueelle rakennettaessa kiertotaloutta voidaan edistää mm. maamassojen kierrätystä kehittämällä ja laatimalla massatasapainotarkastelu alueelle.

Yleiskaavoituksen yhteydessä massatasapainotarkastelua ei tehdä.

Lausunnon perusteella kaavaratkaisussa ei oteta tarkasteluun biopolttolaitoksen sijoittamista kaava-alueelle, koska kaavaluonnosta valmisteltaessa eikä siitä saadussa palautteessa esitetä kaavan tavoitteisiin lisättävän biopolttolaitoksen sijoittamista kaava-alueelle. Tuodaan kaavassa osoitetun teollisuus- ja varastoalueen kaavamääräyksessä esille, että alueella on pääkäyttötarkoituksen lisäksi energiantuotantolaitoksia. Täydennetään kaavan vaikutusten arviointia olemassa olevan voimalan osalta sen ympäristöluvan perusteella. Yleiskaavoituksen yhteydessä massatasapainotarkastelua ei tehdä, mutta täydennetään kaavan vaikutusten arviointia lausunnon perusteella.

Melu

Kaavatyön lähtötietoina on käytetty vuoden 2015 meluselvitystä. **ELY-keskus näkee, että teollisen toiminnan laajenemisen tai toiminnan muutoksen meluvaikutukset tulisi arvioida.** Vaikutusten arvioinnista ei käy selkeästi ilmi, ylittyvätkö Valtioneuvoston päätöksen VNp 993/1992 yleiset melutasojen ohjearvot läheisillä asuin- tai virkistysalueilla ja miten kaavan mahdollistama teollisen toiminnan laajeneminen ja kehittäminen vaikuttaisi asiaan.

Osayleiskaavan alueella ei ole tällä hetkellä tiedossa hankkeita teollisen toiminnan laajentamisesta tai toiminnan muutoksista, joiden pohjalta muutoksia melutasoihin pystyttäisiin arvioimaan. Osayleiskaavassa osoitettu T-alue ei laajene voimassa olevassa asemakaavassa osoitettuun T-alueeseen nähden. Asemakaava mahdollistaa teollisen toiminnan kehittämisen ja laajentamisen alueella yleiskaavasta riippumatta. Alueelle sijoittuvien uusien hankkeiden vaikutuksia arvioidaan niiden ympäristö- ja rakennusluvan yhteydessä.

Tarkistetaan kaavaselostuksessa alueen nykytilanteen kuvaukseen melutasojen kuvausta tuoden esiin Valtioneuvoston päätöksen VNp 993/1992 mukaiset yleiset melutasojen ohjearvot (2 § Ohjearvot ulkona) sekä täydennetään kaavan vaikutusten arviointia meluarvojen osalta.

Ohjeistetaan kaavan yleismääräyksissä huomioimaan, ettei melutasojen ohjearvoja ylitetä kaavassa osoitetun T-alueen itäpuolisilla, kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvilla asuin- tai virkistysalueilla. Voimassa olevassa Mänttä-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavassa on osoitettu kaava-alueen pohjoispuolelle melualue, jonka

	<p><i>määräyksen mukaan suunniteltaessa melusta häiriintyviä kohteita melualueelle tulee paikan meluolosuhteet tarkistaa lähemmin ja tarvittaessa torjua melu rakenteellisesti.</i></p> <p><i>Lausunnon perusteella tarkistetaan kaavaselostuksessa alueen nykytilanteen kuvaukseen melutasojen kuvausta sekä täydennetään kaavan vaikutusten arviointia meluarvojen osalta. Lisätään kaavan yleismääräyksiin määräys: "Kaavassa osoitetun teollisuus- ja varastoalueen tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee huomioida, ettei Valtioneuvoston päätöksen VNP 993/1992 mukaiset yleiset melutasojen ohjeavot ylitä T-alueen itäpuolisilla, kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvilla asuin- tai virkistysalueilla."</i></p>
<p>Ilmastovaikutukset</p> <p>Kaavoitettava alue on pääosin osoitettu teollisuusalueeksi. Alueelle kuitenkin sijoittuu jonkin verran talousmetsää. Kaavoitustyön yhteydessä on syytä tarkastella myös kaavoituksen ilmastovaikutuksia, erityisesti mikäli kaavaratkaisu mahdollistaa metsäisten osien rakentumisen tulevaisuudessa. Yhtenä tapana</p>	<p><i>Osayleiskaava-alueella on voimassa oleva asemakaava, jossa alue osoitetaan pääasiassa T-alueeksi. Osayleiskaavassa osoitettu T-alue ei laajene voimassa olevassa asemakaavassa osoitettuun T-alueeseen nähden. Asemakaava mahdollistaa teollisen toiminnan kehittämisen ja laajentamisen alueella yleiskaavasta riippumatta. Asemakaavan mukainen T-alue on nykyisin</i></p>

<p>arvioida kaavaratkaisun ilmastovaikutuksia on KILVA-työkalu: https://sa01kilvaprod.z6.web.core.windows.net/</p>	<p><i>osittain metsäistä ja metsäisiä alueita käytetään talousmetsänä.</i></p> <p><i>Täydennetään kaavan ilmastovaikutusten arviointia KILVA-työkalun avulla.</i></p> <p><i>Lausunnon perusteella kaavaratkaisuun ilmastovaikutusten arviointia täydennetään.</i></p>
<p>Kaavamerkinntät</p> <p>Suunnittelualueelle sijoittuu kaavaselostuksen mukaan SEVESO-direktiivin mukainen tuotantolaitos. Ympäristöministeriön kaavamerkinntät-oppaan mukaan sillä kaavan osalla, jolle tällainen tuotantolaitos sijoittuu, tulisi käyttää T/kem -kaavamerkinntää.</p>	<p><i>Tukesin antamassa lausunnossa ei ole edellytetty T/kem-merkinntän käyttämistä, joten kaavan T-alueen rajaukseen ei tehdä muutoksia eikä SEVESO-direktiivin mukaista laitosta osoiteta yleiskaavassa T/kem-merkinntällä. Asemakaavaa laadittaessa merkinntätapaa voidaan tarkastella vielä uudestaan.</i></p> <p><i>Lausunnon perusteella kaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia.</i></p>
<p>Konsultointivyöhyke</p> <p>Kaava-alueelle sijoittuu TUKES:in valvoma SEVESO-direktiivin mukainen laitos, jolloin osana kaavatyötä tulee tehdä siihen liittyvä turvallisuusriskin arviointi sekä pyytää TUKES:in lausunto.</p>	<p><i>Tukesin lausunnossa ei edellytetty turvallisuusriskin arviointia, joten turvallisuusriskin arviointia ei tehdä. Mäntän tehtaalla osayleiskaavassa osoitettava maankäyttö ei muutu suhteessa voimassa olevaan asemakaavaan. Kaavassa on osoitettu</i></p>

	<p><i>kemikaalilaitoksen konsultointivyöhyke, jonka kaavamääräyksessä ohjataan pyytämään alueen asemakaavoituksen yhteydessä turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) ja pelastusviranomaisen lausunto. Mikäli teollinen toiminta laajentuu kaavamuuosalueella, tulee Tukes lupakäsittelyssä ja valvonnassa arvioimaan onnettomuuksien ehkäisyä ja niiden seurausten hallinnan riittävyyttä ja asettaa tarvittaessa vaatimuksia näiden parantamiseksi.</i></p> <p>Lausunnon perusteella kaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia.</p>
--	--

1.2 Pirkanmaan liitto

Lausunto	Kaavoittajan vastine
<p>Maakuntahallitus päättää esittää lausuntonaan Mänttä-Vilppulan kaupungille Mäntän tehtaan osayleiskaavan luonnoksesta seuraavaa:</p> <p>Pirkanmaan liitto näkee tärkeänä, että Mäntän tehtaan oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laadinnalla pyritään selkeyttämään alueen maankäytön suunnittelutilannetta vuorovaikutteiseen kaavaprosessiin tukeutuen. Tärkeää on, että kaavatyössä tarkastellaan myös tehtaan ja sen höyryvoimalaitoksen entisen piipun merkitystä osana kaupunkikuvaa ja maisemaa, ja että selvityksiin nojautuen on</p>	<p><i>Mäntän tehtaan höyryvoimalaitoksen entiseen piippuun kohdistuu ristiriitaisia tavoitteita. Mäntän tehtaan osayleiskaavassa näitä ristiriitaisia tavoitteita pyritään sovittamaan yhteen. Kaavaratkaisun vaikutukset arvioidaan huomioiden</i></p>

<p>osayleiskaavatyössä mahdollista tehdä kestävä suunnitteluratkaisu, jossa rakennetun kulttuuriympäristön tunnistetut arvot otetaan huomioon.</p>	<p><i>piippua koskevat selvitykset ja kaavaluonnoksesta saatu palaute.</i></p> <p><i>Lausunnon tässä osassa ei edellytetä muutoksia kaavaratkaisuun.</i></p>
<p>Pirkanmaan liitto näkee edelleen tärkeänä, että osayleiskaavan laadinnassa otetaan huomioon maakuntakaavamääräykset ja huolehditaan myös määräysten sisällön välittymisestä alueen toteutussuunnitteluun. Tästä lähtökohdasta käsin osayleiskaavan kaavamääräyksiä tulisikin täydentää mm. Yhdyskuntateknisen huollon alue (ET)-merkinnän osalta vastaamaan maakuntakaavan ETj-merkinnän suunnittelumääräystä.</p>	<p><i>Täydennetään ET-alueen kaavamääräystä lausunnon perusteella vastamaan maakuntakaavan ETj-alueen kaavamääräystä:</i></p> <p><i>”Yhdyskuntateknisen huollon alue, jätteenpoltto ja jätevesien käsittely. Kohdemerkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät jätteenpolttolaitokset sekä jätevedenpuhdistamot, joiden asukasvastineluku on vähintään 20 000.</i></p> <p><i>Suunnittelumääräys: Merkittävät ympäristöhaitat on estettävä teknisin ratkaisuin”</i></p>
<p>Teknisluonteisena tarkistuksena liitto esittää, että osayleiskaavakartalla Mäntänlahden vesialue esitettäisiin tehtaan kiinteistörajan mukaisesti osana kaava-alueita, kuten kaavaselostuksen kohdassa 1.3 (Suunnittelualueen sijainti ja yleiskuvaus) kuvataan. Vesialueelle voitaisiin tällöin osoittaa myös maakuntakaavan mukainen siirtoviemärin sijainti. Kaava-alueajauksen päivityksen myötä uusi</p>	<p><i>Mäntän tehtaan osayleiskaavan nykyinen rajausta vastaa Mänttä-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavaluonnoksessa ja ehdotuksissa ollutta rajausta. Kaava-alueen rajausta ei muuteta. Tarkistetaan suunnittelualueen sijainnin kuvausta</i></p>

<p>osayleiskaava kumoaisi nykyisen oikeusvaikutuksettoman Mäntän yleiskaavan (vuodelta 2000) myös tältä vesialueen osalta.</p>	<p><i>kaavaselostuksesta vastaamaan kaava-alueen rajausta.</i></p> <p><i>Lausunnon perusteella kaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia. Tarkistetaan kaavaselostuksen sanamuodot vastaamaan kaava-alueen rajausta.</i></p>
<p>Lisäksi liitto katsoo, että Pättiniemen jo asemakaavoitettua puistoaluetta (P) ei yleiskaavatasolla ole tarkoituksenmukaista osoittaa maa- ja metsätalousvaltaisena alueena (MY), vaan taajama-alueeseen liittyvänä virkistysalueena (V) tai osin suojaviheralueena (EV), melualueiden rajauksista riippuen.</p>	<p><i>Asemakaava ei ohjaa yleiskaavan laadintaa, joten kaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia lausunnon perusteella. Alueen käyttötarkoitus muutetaan yleiskaavan mukaiseksi asemakaavaa muutettaessa. Mäntän tehtaan osayleiskaavassa MY-alueena osoitettu Pättiniemen lounaisranta ei sovellu taajaman virkistysalueeksi sen rajoituksessa teollisuusalueeseen, joka erottaa alueen Mäntän keskustasta ja olemassa olevista asuinalueista. Mäntässä taajaman rantojen virkistysalueet ovat riittäviä olemassa olevan asutuksen yhteydessä. Ne on osoitettu keskustaajaman osayleiskaavassa.</i></p> <p><i>Lausunnon perusteella kaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia.</i></p>
<p>Pirkanmaan liitto puoltaa Mänttä-Vilppulan Mäntän tehtaan osayleiskaavan jatkovalmistelua edellä esitetyin ohjeistuksin.</p>	

1.3 Pirkanmaan maakuntamuseo

Lausunto	Kaavoittajan vastine
<p>Pirkanmaan maakuntamuseolta pyydetään lausuntoa otsikon mukaisesta kaavaluonnoksesta. Maakuntamuseo on 19.8.2022 antanut kaavahanketta koskien lausunnon diar. 489/2022, jossa on tuotu esiin mm. alueen kulttuurihistoriallisia arvoja, selvitystilannetta ja selvitysten täydentämistä koskevia huomioita. Lausunto käsitteli tuolloin samalle alueelle kohdistuvien yleiskaavan- ja asemakaavanmuutoksen yhteistä osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Tutustuttuaan sille toimitettuun aineistoon maakuntamuseo toteaa seuraavaa.</p>	<p><i>Lausunnon tässä osassa ei edellytetä muutoksia kaavaratkaisuun.</i></p>
<p>Mäntän tehtaan osayleiskaava-alueella sijaitsee neljä ennestään tunnettua arkeologista kohdetta: kiinteä muinaisjäänös ja kivikautinen asuinpaikka Pättiniemi (muinaisjäänöstunnus 506010005) suunnittelualueen länsiosassa sekä kolme muuna kulttuuriperintökohteena muinaisjäänösrekisterissä olevaa kohdetta: Keuruu (Mänttä) Pättiniemi (mj-tunnus 1000044078) puhdistamon kaakkoispuolella, Keuruu (Mänttä) (mj-tunnus 1000044079) Asemankulman alueella ja Savonselkä (1000045829) Pättiniemen etelärannan tuntumassa. Kohteet on mainittu ja esitelty asianmukaisesti kaavaluonnoksen selostuksessa.</p> <p>Kiinteä muinaisjäänös Pättiniemi on merkitty kaavakarttaan pistekatkoviivalla ja erityisominaisuutta ilmaisevalla merkinnällä sm.</p> <p>Merkinnän määräys tulisi muuttaa muotoon: Alueella sijaitsee</p>	<p><i>Muutetaan lausunnon perusteella sm-merkinnän kaavamääräys maakuntamuseon ehdottamaan muotoon.</i></p> <p><i>Muutetaan lausunnon perusteella kp-merkinnän selitys ja määräys maakuntamuseon ehdottamaan muotoon.</i></p> <p><i>Lisätään lausunnon perusteella sm- ja kp-merkintöjen selitteen yhteyteen kohdenimien perään muinaisjäänösrekisteritunnus.</i></p>

<p>muinaismuistolailla rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta ja sen lähiympäristöä koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Pirkanmaan maakuntamuseo) lausunto.</p> <p>Muut kulttuuriperintökohteet Keuruu (Mänttä) Pättiniemi, Keuruu (Mänttä) ja Savonselkä on merkitty kaavakarttaan pistekatkoviivalla ja merkinnällä kp. Merkinnän selitys ehdotetaan muutettavaksi muotoon: Muu kulttuuriperintökohde ja merkinnän määräys muotoon: Alue, jolla sijaitsee muu kulttuuriperintökohde. Alueella olevat asutus- tai sotahistorialliset rakenteet on säilytettävä. Aluetta koskevista suunnitelmista tulee neuvotella alueellisen vastuumuseon (Pirkanmaan maakuntamuseo) kanssa. Merkinnällä ei osoiteta kohteen tarkkaa laajuutta, vaan kohteen laajuus ja luonne tulee tarvittaessa selvittää tarkemmilla tutkimuksilla.</p> <p>Kiinteää muinaisjäännöstä ja muita kulttuuriperintökohteita koskevien määräysten jälkeen on kaavakartan legendassa ilmoitettu, mitä kohteita kyseinen merkintä koskee. Tähän yhteyteen tulisi lisätä vielä kunkin kohteen muinaisjäännösrekisteritunnus.</p>	
<p>Kaavalla ei ole katsottu olevan vaikutuksia arkeologiseen perintöön. Pättiniemessä Mäntänlahden ympäristössä alueen luonne voi kuitenkin muuttua kaavan mahdollistamien teollisuus- ja varastotoimintojen laajentuessa alueelle sekä yhdyskuntateknisen huollon alueen mahdollisen täydentävän rakentamisen vuoksi. Laajentuvalla toiminnalla</p>	<p><i>Tarkistetaan kaavan vaikutusten arviointia lausunnon perusteella.</i></p>

<p>voi olla vaikutuksia T- ja ET-alueille merkityille arkeologisille kohteille Keuruu (Mänttä) Pättiniemi ja Keuruu (Mänttä). Vaikutusten voimakkuus on suhteessa muuttuvan maankäytön etäisyyteen kohteista ja sen intensiteettiin. Siksi kohteiden säilyneisyys ja laajuus tulee selvittää tarkemman suunnittelun yhteydessä. Osayleiskaava vaikutusten arviointia tulisi täydentää tältä osin em. kohteiden osalta.</p>	
<p>Kaavaluonnokseen on asianmukaisesti osoitettu ma-aluemerkintä Mäntän tehtaiden ja yhdyskunnan valtakunnallisesti merkittävälle rakennetulle kulttuuriympäristölle ja sille arvojen säilymisen edistämiseen tähtäävä kaavamääräys. Määräyksen loppuosa tulisi muuttaa muotoon: Museoviranomaiselle tulee varata tilaisuus lausunnon antamiseen ennen suojelukohteita koskevien merkittävien lupahakemusten ratkaisemista.</p>	<p><i>Muutetaan lausunnon perusteella ma-merkinnän kaavamääräys maakuntamuseon ehdottamaan muotoon.</i></p>
<p>Lisäksi kohdemerkinnällä kulttuurihistoriallisesti merkittävä rakennus tai rakennusryhmä on osoitettu rakennusinventoinnissa (Antikainen, 2021) ja maisemaselvityksessä (FCG, 2015) maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmiksi todetut rakennukset: entinen spriitehdas (1), höyryvoimalaitos ja sen tiilirakenteinen piippu (2), vesivoimalaitos (3), valkaisimon laajennus (4), sellutehtaan keittämö (5) ja paperitehtaan vanhin osa (6). Merkintöjä koskevan kaavamääräyksen mukaan kohteiden arvojen säilyttäminen tulee olla kaikkien maankäyttöhankkeiden tärkeänä tavoitteena.</p> <p>Samaa kaavamääräystä on käytetty vastaavissa kohteissa Mänttä-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavassa, joka on hyväksytty vuonna</p>	<p><i>Lausunnon tässä osassa ei edellytetä muutoksia kaavaratkaisuun.</i></p>

<p>2019, ja ratkaisua perustellaan yhdenvertaisuudella. Maakuntamuseo pitää merkintää tässä tapauksessa riittävänä, etenkin kun alueelle on tarkoitus laatia myös asemakaavan muutos, jossa suojelutavoitteita voidaan tarkentaa. Kaavan yleismääräyksessä ohjataan lisäksi onnistuneesti, että rakennusten suunnittelussa ja sijoittelussa tulee kiinnittää huomiota lähiympäristön arvokkaaseen rakennuskantaan.</p>	
<p>Pättiniemen luoteisrannalla yleismääräyksessä suositellaan säilyttämään tai istuttamaan kerroksellista kasvillisuutta. Pirkanmaan maakuntamuseo suosittelee määräyksen laajentamista kattamaan koko Pättiniemen nykyisinkin puustoiset ranta-alueet, jotta alueen mahdollisella teollisuusrakentamisella olisi vähäisemmät maisemavaikutukset järvelle ja Mäntän keskusta.</p>	<p><i>Lausunnon perusteella kaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia. Luoteisrannan säilyminen puustoisena katsotaan riittäväksi maiseman arvojen säilymisen kannalta. Tuodaan kaavan vaikutusten arvioinnissa esille, että maisema keskustasta etelään saattaa muuttua nykyistä teollisemmaksi. Voimassa oleva asemakaava mahdollistaa joka tapauksessa alueen rakentamisen.</i></p>
<p>Kaava-aineistoa tulisi vielä kehittää edellä kuvatuilla tavoilla. Kaavaehdotus pyydetään toimittamaan Pirkanmaan maakuntamuseoon lausuntoa varten.</p>	<p><i>Pyydetään Pirkanmaan maakuntamuseolta lausunto kaavaehdotuksesta.</i></p>

1.4 Tukes

Lausunto	Kaavoittajan vastine
<p>Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on tutustunut lausuntopyyntönne yhteydessä toimitettuun aineistoon. Tukes antaa lausuntonsa kemikaaliturvallisuuslainsäädännön näkökulmasta (390/2005).</p> <p>Tarkoituksena on laatia oikeusvaikutteinen osayleiskaava Mäntän tehtaan alueelle. Kaavan tavoitteena on ajantasaistaa suunnittelualueen kaavoitus ja tarkastaa Metsä Tissue Oy:n Mäntän tehtaan maankäyttötavoitteet.</p> <p>Metsä Tissue Oy:n laitos on Tukesin valvonnassa oleva laajamittaista vaarallisten kemikaalien käsittelyä ja varastointia harjoittava kohde. Kemikaaliturvallisuuslainsäädännön näkökulmasta Tukes ei näe estettä esitetulle kaavamuutokselle. Mikäli teollinen toiminta laajentuu kaavamuutosalueella, tulee Tukes lupakäsittelyssä ja valvonnassa arvioimaan onnettomuuksien ehkäisyä ja niiden seurausten hallinnan riittävyttä ja asettaa tarvittaessa vaatimuksia näiden parantamiseksi. Laitoksen ympäristössä tapahtuvien kaavamuutosten yhteydessä Tukes arvioi lausunnoissaan valvomansa laitoksen onnettomuusvaikutuksia kaavoitettavaan alueeseen ja näiden vaikutusten perusteella arvioi suunnitellun kaavan soveltuvuutta turvallisuuden näkökulmasta.</p>	<p><i>Lausunnossa ei edellytetä muutoksia kaava-aineistoon.</i></p>

1.5 Pirkanmaan pelastuslaitos

Lausunto	Kaavoittajan vastine
Pelastuslaitoksella ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.	<i>Lausunnossa ei edellytetä muutoksia kaava-aineistoon.</i>

1.6 Jätehuoltolautakunta

Lausunto	Kaavoittajan vastine
Alueellisella jätehuoltoviranomaisella ei ole lausuttavaa/huomautettavaa Mäntän tehtaan osayleiskaavaluonnoksesta.	<i>Lausunnossa ei edellytetä muutoksia kaava-aineistoon.</i>

1.7 Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto

Lausunto	Kaavoittajan vastine
Ympäristönsuojeluviranomainen arvottaa erittäin tärkeäksi kaava-alueen luo-1 ja luo-3 alueiden säilyttämisen koskemattomana sekä niiden riittävän viheryhteyden säilyttämisen Mäntänvuoren Natura-alueeseen. Luo-alueet eivät saa jäädä irrallisiksi saarekkeiksi T-alueen keskelle.	<i>Luontoselvitys on päivitetty vuonna 2023 Mäntän tehtaan osayleiskaavaa varten. Siinä on tarkastelu alueen luontotyyppejä sekä lajistoa kuten liito-oravia ja viitasammakoita. Päivitetyt selvityksen tulokset huomioidaan Mäntän tehtaan osayleiskaavaehdotuksessa sekä kaavan vaikutusten arvioinnissa.</i>

Puustoiset viheryhteydet Mäntänvuoren Natura-alueelle tulee säilyttää myös T-alueeksi ja MY-alueeksi kaavailulta alueilta. T-alueen suunnittelussa tulee huomioida kokonaisuudessaan puuston säilyttämisen mahdollisuudet, jolla vähennetään myös meluhaittoja ympäristöön.

Lisäksi päivitettävässä luontoselvityksessä tulee arvioida Pättiniemen alue kokonaisuudessaan ja huomioida mm. liito-oravalle soveltuvat elinympäristöt.

Luo-alueiden kaavamääräyksissä ohjataan huomioimaan alueiden luontoarvot ja viheryhteystarpeet ohjataan säilyttämään puustoisina kaavamääräyksin. Lisäksi kaavan yleismääräyksissä suositellaan kehittämään Pättiniemen potentiaalisen liito-oravan elinalueen ja Sammallahden liito-oravan asutun ydinalueen välistä ekologista yhteyttä puustoisena viheryhteytenä. Ks. myös ELY-keskuksen lausunto luontoarvoista ja vastine siihen.

Mäntän tehtaan osayleiskaavan alueella on voimassa oleva asemakaava, jossa alue osoitetaan pääasiassa T-alueeksi. Osayleiskaavassa osoitettu T-alue ei laajene voimassa olevassa asemakaavassa osoitettuun T-alueeseen nähden. Asemakaava mahdollistaa teollisen toiminnan kehittämisen ja laajentamisen alueella yleiskaavasta riippumatta. Asemakaavan mukainen T-alue on nykyisin osittain metsäistä ja metsäisiä alueita käytetään talousmetsänä. Mäntän tehtaan osayleiskaavan ratkaisu ei pakota kaatamaan puustoa T-alueelta. Aluetta voidaan tulevaisuudessakin käyttää metsätalouteen, mutta osayleiskaavaratkaisu – samoin kuin voimassa oleva asemakaava – mahdollistavat alueen kehittämisen myös teollisuus- ja varastoalueena.

Osayleiskaavan alueella ei ole tällä hetkellä tiedossa hankkeita teollisen toiminnan laajentamisesta tai toiminnan muutoksista, joiden pohjalta muutoksia melutasoihin pystyttäisiin arvioimaan. Osayleiskaavassa osoitettu T-alue ei laajene voimassa olevassa

asemakaavassa osoitettuun T-alueeseen nähden. Asemakaava mahdollistaa teollisen toiminnan kehittämisen ja laajentamisen alueella yleiskaavasta riippumatta. Alueelle sijoittuvien uusien hankkeiden vaikutuksia arvioidaan niiden ympäristö- ja rakennusluvan yhteydessä.

Ohjeistetaan kaavan yleismääräyksissä huomioimaan, ettei melutasojen ohjearvoja ylitetä kaavassa osoitetun T-alueen itäpuolisilla, kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvilla asuin- tai virkistysalueilla. Voimassa olevassa Mänttä-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavassa on osoitettu kaava-alueen pohjoispuolelle melualue, jonka määräyksen mukaan suunniteltaessa melusta häiriintyviä kohteita melualueelle tulee paikan meluolosuhteet tarkistaa lähemmin ja tarvittaessa torjua melu rakenteellisesti. Ks. myös ELY-keskuksen lausunto melusta ja vastine siihen.

Kaavaratkaisussa huomioidaan päivitetyn luontoselvityksen tulokset. Täydennetään kaavan vaikutusten arviointia meluarvojen osalta. Lisätään kaavan yleismääräyksiin määräys: ”Kaavassa osoitetun teollisuus- ja varastoalueen tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee huomioida, ettei Valtioneuvoston päätöksen VNp 993/1992 mukaiset yleiset melutasojen ohjearvot ylity T-alueen itäpuolisilla, kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvilla asuin- tai virkistysalueilla.”

<p>On myös syytä huomioida asutuksen ja asutukselle haittaa aiheuttavien toimintojen kuten vilkkaiden liikenneväylien ja teollisuuden sijoittuminen riittävän etäälle toisistaan.</p>	<p><i>Mäntän tehdas sijoittuu Mäntän keskusta – kaupunki asuinalueineen on rakentunut tehtaan ympärille. Tehtaan läheisyydessä on olemassa olevia keskustatoimintoja sekä asutusta Mäntän tehtaan osayleiskaava-alueen pohjois- ja itäpuolella. Mäntän tehtaan osayleiskaavassa osoitettu T-alue mahdollistaa tehtaan toimintojen kehittämisen nykyistä etäämpänä Mäntän keskustasta ja olemassa olevasta asutuksesta. Tehtaalle johtavat tiet ja ratayhteys on osoitettu Mänttä-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavassa huomioiden olemassa oleva kaupunkirakenne.</i></p> <p><i>Osa-yleiskaava-alueen pohjoispuolella olevalla Tehtaankadulla kiinnitetään liikenneturvallisuuden huomiota aluetta tarkemmin suunniteltaessa ja kaupungin toteuttaessa liikennetkaisuja.</i></p> <p>Lausunnon perusteella kaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia. Kaavan vaikutusten arvioinnissa huomioidaan lausunnon sisältö.</p>
<p>Huomiona yksi mahdollisesti pilaantunut maa-alue puuttuu kaavakartasta, mikä kuitenkin on merkitty kaavaselostukseen.</p>	<p>Lisätään puuttuva merkintä mahdollisesti pilaantuneesta maa-alueesta kaavakartalle.</p> <p>Tarkistetaan samalla pilaantuneiden maa-alueiden kaavamääräystä muotoon: ”Kohteissa on havaittu kohonneita haitta-ainepitoisuuksia ja puhdistustarve on arvioitava tai se on jo</p>

	<p><i>todettu. Tarvittaessa pilaantunut alue on kunnostettava ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä.”</i></p> <p><i>Tarkistetaan samalla mahdollisesti pilaantuneiden maa-alueiden kaavamääräystä muotoon: ”Kohteet, joiden pilaantuneisuus on selvitettävä maankäytön muuttuessa. Tarvittaessa pilaantunut alue on kunnostettava ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä.”</i></p>
--	---

1.8 Fingrid

Lausunto	Kaavoittajan vastine
Fingrid ei tee lausuntoa Mäntän tehtaan osayleiskaavaluonnoksesta, sillä kaava-alueella ei ole Fingridin voimajohtoja eikä muita toimintoja.	<i>Fingrid ei ole antanut lausuntoa.</i>

2 Mielipiteet

2.1 Metsä Tissue Oyj ja Mäntän Energia Oy

Mielipide	Kaavoittajan vastine
<p>Mäntän tehtaan osayleiskaava- ja asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kuvataan kaavatyön aikaiseksi tavoitteeksi ratkaista Mäntän tehtaan höyryvoimalaitoksen tiilipiipun suojelutarve. Mäntän Energia Oy esittää huomioitavaksi tässä muistutuksessa esitetyt seikat Mäntän tehtaan osayleiskaavaluonnoksesta kaavamutosta laadittaessa, erityisesti päätettäessä Mäntän tehtaan höyryvoimalaitoksen tiilipiipun suojelutarpeesta valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä tai kulttuurihistoriallisesti merkittävänä rakennuksena.</p> <p>Metsä Tissue Oyj, kaavaluonnoksen kohteena olevien maa-alueiden omistajana, ja Mäntän Energia Oy, kyseessä olevan tehtaan toiminnanharjoittajana ja kiinteistön 508-2-2011-4 maanvuokralaisena, esittävät jäljempänä ilmenevin perustein näkemyksenä höyryvoimalaitoksen tiilipiipun purkutarpeesta sekä vastustavat valtakunnallisen merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön tai kulttuurihistoriallisesti merkittävän rakennuksen</p>	<p><i>Höyryvoimalaitoksen tiilipiippuun kohdistuu ristiriitaisia tavoitteita. Mäntän tehtaan osayleiskaavassa näitä ristiriitaisia tavoitteita pyritään sovittamaan yhteen. Kaavaratkaisun vaikutukset arvioidaan. Kaavan vaikutusten arvioinnissa joudutaan pohtimaan maisemallisten arvojen ja turvallisuuden suhdetta toisiinsa, samoin kuin niiden suhdetta tiilipiipun korjaamisen tai purkamisen kustannuksiin. Arvioitavat asiat eivät ole keskenään yhteismitallisia. Maisemallisille arvoille ei ole määritettävissä hintaa, kuten turvallisuudelle voidaan määrittää.</i></p> <p><i>Vaikutusten arviointi tehdään olemassa olevien selvitysten perusteella sekä huomioiden kaavaluonnoksesta saatu palaute. Mäntän tehtaan asemakaavatyön yhteydessä on laadittu selvitys Höyryvoimalaitoksen piipun näkymisestä ja merkityksestä kaupunkikuvassa. Jo aiemmin on laadittu selvitys Mäntän tehtaan voimalaitoksen tiilirakenteisen savupiipun kunnosta (11.03.2019 Jukka Venäläinen / Samu Ristolainen, Sweco).</i></p>

<p>perusteella suojellun kohteen statuksen myöntämistä piipulle.</p>	<p><i>Osayleiskaavan kaavaratkaisulla pyritään mahdollistamaan tehdasalueen kehittäminen ja näin myös varmistamaan elävän teollisen kulttuuriperinnön säilyminen alueella.</i></p> <p><i>Ks. myös ELY-keskuksen lausunto kulttuuriympäristöstä ja Pirkanmaan maakuntamuseon lausunto sekä vastineet niihin.</i></p> <p>Mielipiteen perusteella osayleiskaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia. Kohteiden suojelusta ja säilyttämisestä päätetään osana asemakaavaprosessia. Mäntän tehtaan osayleiskaavan kaavamääräyksissä ei määrätä kohteiden suojelusta eikä kielletä niiden purkamista. Mäntän tehtaan asemakaavan muutos on vireillä ja spritehtaan, samoin kuin muidenkin tehdasalueen rakennusten, suojelusta päätetään asemakaavoituksen yhteydessä.</p>
<p>Mäntän tehtaan tiilipiipun rapautuminen ja sen aiheuttamat turvallisuusriskit</p> <p>Piipun tekninen käyttöikä on kulunut umpeen ja se on poistettu käytöstä vuonna 2017. Piipun tiilimateriaali on rapautunut tavalla, joka aiheuttaa sekä vakavia työturvallisuusriskejä tehdasalueella että riskejä yleiselle turvallisuudelle lähialueella liikuttaessa. Rapautumisen vuoksi piipun tiilimateriaalia irtoaa ja lentää tuulen mukana hallitsemattomasti, mikä aiheuttaa jatkuvasti vaaratilanteita</p>	<p>Mielipiteessä esiintuodut seikat huomioidaan kaavan vaikutusten arvioinnissa.</p>

<p>tehdasalueella sekä sen lähialueilla, kuten tehtaan viereisillä kevyenliikenteenväylillä ja pysäköintialueilla.</p> <p>Erityisesti talvikaudella sääolosuhteiden ja pakkasrapautumisen vuoksi paheneva piipun pinnan vaurioituminen johtaa irtoavan tiilimateriaalin sekä piippuun kertyvän jään lentämiseen tuulen mukana pitkiäkin matkoja. Tiilimateriaalin lentäminen on riskinä kuitenkin jatkuvasti vuodenajasta riippumatta normaalia voimakkaampien tuuliolosuhteiden vallitessa. Tämä aiheuttaa luonnollisesti jatkuvan riskin vakavista vaaratilanteista sekä tehdasalueella että sen läheisyydessä liikkuville henkilöille ja omaisuudelle.</p> <p>Tehdasalueella on pyritty ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä rakentamalla väliaikaisia katoksia, estämällä liikkumista piipun vaikutusalueella aitaelementeillä ja opasteilla sekä edellyttämällä suojavarusteiden käyttöä vaara-alueella liikuttaessa. Varotoimista huolimatta alueella on edelleen riski loukkaantua, vaikka liikkumista piipunläheisyydessä pyritään luonnollisesti välttämään.</p> <p>Piippu on turvallisuusriski ja siten estää piipun välittömässä läheisyydessä olevan alueen hyödyntämisen.</p>	
Rapautumisen seurauksista ja korjaamisen edellytyksistä	

Piipussa on 1950-luvulla tapahtuneen savukaasuräjähdyksen johdosta syntyneet halkeamat itä- ja länsipuolella vertikaalisuunnassa, joiden on vuosina 2018 ja 2022 tehtyjen kuvausten perusteella todettu jatkaneen kasvuaan. Nämä halkeamat ovat kriittisiä piipun kestävyuden kannalta. Halkeamia ei ole enää niiden merkittävyyden vuoksi mahdollista korjata käytännössä luotettavalla tavalla, sillä piipun vaurio on niiden kohdalla edennyt liian pitkälle. Piippuun investoimista voidaan pitää perusteettomana huomioiden piipun käyttämättömyys ja samalla sen käytännön merkityksettömyys voimalaitostoiminnan kannalta.

Piipun korjaaminen ei ole käytännössä mahdollista. Korjaamiseen ei ole taloudellisia edellytyksiä eikä tarkoituksenmukaisia teknisiä ratkaisuja. Piipun säilyttämisen ja jatkuvan ylläpidon aiheuttamat kustannukset olisivat joka tapauksessa kohtuuttoman suuret suhteessa siihen, mitä piipun suojelemisella voitaisiin saavuttaa kulttuuriympäristön säilymisen kannalta.

Tehdasalueella piipun läheisyyteen suunniteltuja tarpeellisia investointihankkeita tai aluetta siistivää purkamista ei kyetä myöskään toteuttamaan johtuen rapautuvan piipun aiheuttamasta työturvallisuusriskistä. Piipun välittömässä läheisyydessä on suunniteltu lentotuhkasiilon ja tuhkan

Mielipiteessä esiintuodut seikat huomioidaan kaavan vaikutusten arvioinnissa.

<p>käsittelylaitteiden rakentamista sekä vanhan sähkösuodattimen purkamista, jotka hankkeina siistisivät alueen näkyvintä julkisivua Tehtaankadun puolelta sekä vähentäisivät tuhkapölyn määrää ja työkonemelua alueella. Piipun purkaminen mahdollistaisi tehdasalueen investointihankkeiden toteuttamisen turvallisesti, mikä on lopulta myös välttämätöntä voimalaitostoiminnan ylläpitämiseksi.</p>	
<p>Ns. spriitehtaan alue</p> <p>Kaavaluonnoksen alueella sijaitsee myös ns. spriitehdas. Muistutuksen tekijät huomauttavat, että rakennuksen keskeinen sijainti alueella vaikeuttaa alueen tulevaisuuden kehityshankkeita sekä alueen täysimääräistä ja tarkoituksenmukaista hyödyntämistä teolliseen toimintaan. Lisäksi spriitehtaan heikko kunto ja rapautuminen muodostaa turvallisuusriskin.</p>	<p><i>Mäntän tehtaan osayleiskaavassa osoitetaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet kaavamerkinnällä ”kulttuurihistoriallisesti merkittävä rakennus tai rakennusryhmä”. Merkintätapa ja merkintään sisältyvä kaavamääräys vastaa Mänttä-Vilppulan keskustaajaman osayleiskaavassa käytettyä merkintätapaa ja määräystä. Keskustaajaman OYK:ssa sen alueella olevat RKY-alueisiin kuuluvat kohteet on osoitettu tällä merkinällä.</i></p> <p>Kohteiden suojelusta ja säilyttämisestä päätetään osana asemakaavaprosessia. Mäntän tehtaan osayleiskaavan kaavamääräyksissä ei määrätä kohteiden suojelusta eikä kielletä niiden purkamista. Mäntän tehtaan asemakaavan muutos on vireillä ja spriitehtaan, samoin kuin muidenkin tehdasalueen</p>

	<p><i>rakennusten, suojelusta päätetään asemakaavoituksen yhteydessä.</i></p> <p><i>Osayleiskaavan kaavaratkaisulla pyritään mahdollistamaan tehdasalueen kehittäminen ja näin myös varmistamaan elävän teollisen kulttuuriperinnön säilyminen alueella.</i></p> <p><i>Mielipiteen perusteella kaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia. Mielipiteessä esiintuodut seikat huomioidaan kaavan vaikutusten arvioinnissa.</i></p>
<p>Johtopäätökset</p> <p>Piipun vauriomekanismi on edellä kuvatusti edennyt niin pitkälle, että vaurioiden edetessä piippu tulee lopulta romahtamaan. Piipun rapautumisesta aiheutuvat turvallisuusriskit ovat merkitykseltään suuria eikä niitä voida järkevästi ratkaista muilla toimilla kuin piipun purkamisella. Piipun ylläpidon kustannukset, jos siihen olisi teknisiä mahdollisuuksia, olisivat kohtuuttoman suuret. Piipun korjaaminen pysyvällä tavalla ei ole mahdollista, joten ylläpitävä säilyttäminen olisi ainoastaan väliaikainen ratkaisu.</p> <p>Päätettäessä piipun suojelutarpeesta, piipun aiheuttamia turvallisuusriskejä sekä ylläpidon aiheuttamia kustannuksia voidaan pitää selvästi painavampina perusteina olla</p>	<p><i>Mielipiteen perusteella kaavaratkaisuun ei tehdä muutoksia (ks. vastine mielipiteessä esiin tuotuihin asioihin yltä). Mielipiteessä esiintuodut seikat huomioidaan kaavan vaikutusten arvioinnissa.</i></p>

myöntämättä piipulle suojellun kohteen statusta valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä tai kulttuurihistoriallisesti merkittävänä rakennuksena. Piippua ei voida pitää valtakunnallisella tasolla niin ainutlaatuisena tai merkittävänä kulttuurihistoriallisena rakennuksena, että se tulisi kohteena kaavamääräyksellä suojella. Rakennettu ympäristö piipun ympärillä ei muutoinkaan ole säilynyt muuttumattomana vaan on jatkuvasti muuttunut vuosikymmenestä toiseen. Piipun kulttuurihistoriallisia ja kaupunkikuvallisia arvoja ei voida nostaa tehdasalueen työntekijöiden sekä muiden tehtaan läheisyydessä liikkuvien henkilöiden turvallisuuden edelle. Edellä esitetyin perustein Metsä Tissue Oyj ja Mäntän Energia Oy toteavat, ettei Mäntän tehtaan tiilipiipulle tule myöntää kaavoitustyössä suojellun kohteen statusta.